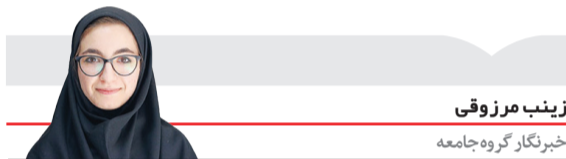

گرم شدن احتمالی روابط سیاسی ایران و مصر چه تاثیری بر توریسم خواهد داشت؟

گردشگری از نیل تا زاینده رود

زینب مرزوقی

خبرنگار گروه جامعه

برای ورود ارز به کشور اگر صادرات نفتی و غیرنفتی را فاکتور بگیریم، یکی از راه‌های ورود ارز به کشورمان ورود گردشگر خارجی است. تمرکز بر توسعه گردشگری خارجی و ورود ارز از این طریق شاید حتی درآمد و عایدی بیشتری نسبت به صادرات برخی کالاها و صنایع هم داشته باشد. تاثیر مستقیم و غیرمستقیم گردشگر بر اشتغال در جای‌جای ایران بخشی از بدیهیات این معادله است و گفتن از آن تکرار مکررات. اما چرا می‌گوییم

ممکن است توسعه گردشگری خارجی از صادرات هم سودآورتر باشد؟ زیرا ظرفیت جذب توریست در ایران نسبت به کشورهای همسایه بسیار بیشتر است. وجود بناهای تاریخی و آثار اولین‌های تمدن بشری، طبیعت و آب‌وهوای مختلف در کشور و سواحل شمال و جنوب، ظرفیتی است که کمتر کشوری همزمان تماش را با هم یکجا داشته باشد. فرض کنید توریستی در فصل پاییز وارد کشور شود و قصد داشته باشد یک ایران گردی ماندگار در کارنامه سفرهایش ثبت کند. از شمال تا جنوب و شرق تا غرب کشور در یک فصل و همزمان می‌تواند آب‌وهوای مختلف و فضاهایی را تجربه کند که به احتمال زیاد هرکدام‌شان به تنهایی در کشورهای متفاوت امکان تجربه‌شان وجود داشته باشد، پس می‌توانیم بگوییم از لحاظ ظرفیت

درحالی‌است که در سال ۲۰۲۱ تنها ۹۹۰ هزار سفر خارجی به ایران انجام شده است. براساس آمار سازمان جهانی گردشگری تعداد سفرهای خارجی به ایران نسبت به سال ۲۰۲۱ رشد ۳۱۵ درصدی داشته. این درحالی‌است که در سال شیوع کرونا، یعنی سال ۲۰۲۰ در سفرهای خارجی به ایران، افت ۸۳ درصدی داشته‌ایم. همچنین در سال ۲۰۲۲ تنها ۰٫۴ درصد از کل سفرهای خارجی جهان به ایران اختصاص دارد. سازمان گردشگری جهانی اعلام کرده در سال ۲۰۲۲ خاورمیانه ۶۶ میلیون سفر داشته که ۶ درصد از این تعداد سفرها به خاورمیانه به مقصد ایران بود. سود ایران اما در سال ۲۰۲۰ از طریق ورود گردشگران داخلی ۱٫۹ میلیارد دلار و در سال ۲۰۲۱ با رشد ۳۱٫۳ درصدی به ۲٫۵ میلیارد دلار رسید.

گردشگری درآمد کسب می‌کند نزدیک به ماه‌های طولانی بیکار هستند و اصطلاحاً شتر واسب کاملاً تطویل شده است. «تاثیرات منفی ناآرامی‌های سیاسی و اجتماعی بر جذب توریست به حدی می‌رسد که براساس گزارش رویترز در سال ۲۰۱۸ درآمد مصر تنها به ۴ میلیارد و ۷۸۱ میلیون دلار می‌رسد و این درحالی‌است که تا پیش از سال ۲۰۱۱ تقریباً به رقمی نزدیک به ۱۲ میلیارد دلار رسیده بود. با وجود تمام این آمار و ارقامی که نشان می‌دهد مصر حتی در شب کاهشی جذب توریست است اما باز هم از ایران در تعداد جذب توریست و درآمد حاصل از گردشگری موفق‌تر عمل کرده است. اما کارشناسان جهانی حوزه گردشگری، با تاکید بر اهمیت فوق‌العاده بخش گردشگری باستان‌شناسی مصر و بهره‌مندی مصر از جاذبه‌های گردشگری بیش ازرقبای خود در منطقه، مانند آب و هوای معتدل، سواحل مناسب و بناهای تاریخی در طول دوره‌های مختلف تاریخی؛ معتقدند که مصر به‌درستی و به شکل مناسب از ظرفیت خود برای جذب توریست استفاده نمی‌کند. به گفته کارشناسان جهانی گردشگری، این کشور نه در خط مقدم کشورهای جذاب برای گردشگران قرار دارد و نه در فهرست جذاب‌ترین کشورها برای گردشگران است. به گفته احمد عیسی، وزیر گردشگری و آثار باستانی، دولت مصر در تلاش است تا به برنامه ملی خود برای دوبرابر کردن تعداد گردشگران با کار بر روی چندین محور به عدد مدنظر خود در جذب توریست، دست یابد. از هدف‌های وزارت گردشگری مصر می‌توان به این موارد اشاره کرد:

- افزایش اتاق‌های هتل و تعداد رستوران‌ها در مصر
- جذب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی با بهبود فضای سرمایه‌گذاری
- افزایش تعداد صندلی‌های در دسترس مصر در خطوط هوایی
- بهبود تجربه گردشگری برای گردشگران در مصر

است. براساس آمار سامانه جانا وزارت میراث فرهنگی، در کشورمان ۶۲۶۷ خانه مسافر، ۱۲۵۸۶ اقامتگاه بوم‌گردی، ۲۲۱۴ واحد پذیرایی بین‌راهی، ۱۴۶۸ هتل، ۱۴۵۳ میهمان پذیر، ۱۱۳۶ سفره‌خانه سنتی، ۸۷۰ مجتمع گردشگری، ۸۲۷ هتل آپارتمان، ۳۰۸ اقامتگاه سنتی و ۱۵۹ مجتمع تفریحی داریم. اما در عمل می‌بینیم که درآمد مصر با وجود تمام نبود زیرساخت‌ها، تنش‌های سیاسی و اجتماعی باز هم از درآمد ایران در ۲ سال اخیر از طریق گردشگری بیشتر است.

۴۸۰
مرکز غواصی

دوره مشابه سال گذشته، افزایش یافته است و همین امر، مویذ حفظ شتاب گردشگری دوحه پس از میزبانی جام جهانی است. «قطر سال جدید را با ثبت ۳۴۰ هزار بازدیدکننده در ژانویه گذشته آغاز کرد. این عدد رشد سالانه ۲۹۵ درصدی و ۳۸۹ هزار بازدیدکننده در فوریه ۲۰۲۳ داشت که نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۴۰۶ درصد افزایش رکورد داشته است. قطر فوریه گذشته شاهد بیشترین تعداد بازدیدکنندگان بین‌المللی در ده سال گذشته بود. البته این تعداد به استثنای ماهی است که در آن مسابقات جام جهانی برگزار شد.

اما همچنان بسیاری از فعالان حوزه گردشگری معتقدند صنعت گردشگری ایران می‌تواند چندین برابر بیشتر از گردشگری ترکیه برای کشور درآمد داشته باشد. جاذبه‌های باستانی ایران در شهرهای مختلف مانند شیراز، اصفهان، یزد، کرمان و کاشان و جاذبه‌های طبیعی در جنوب و شمال کشورمان می‌تواند تعداد بالایی از گردشگران خارجی را جذب کند اما مانع اصلی در این رابطه، در تمام این سال‌ها عدم توجه به پیشرفت زیرساخت‌ها و اولویت قرار ندادن گردشگری و جذب توریست خارجی برای ورود ارز به کشور و تأمین بودجه سالانه است.

مقایسه آماری با گردشگری مصر

افزایش تعداد توریست به مصر در سال ۲۰۲۳ پایان محدودیت در سفر و رفت و آمد میان کشورهای دیگر، پایان بحران همه‌گیری کرونا و تمایل مردم برای رهایی از عوارض روحی و روانی است. معاون وزیر گردشگری مصر در این گفت‌وگو با الجزیره تاکید کرده است که افزایش درآمد حاصل از گردشگری، بر افزایش تعداد گردشگران اولویت دارد و مصر باید بر روی جذب گردشگری تمرکز کند که برای این کشور آرزوی داشته باشد. شاید جالب باشد، در این گفت‌وگو عطیه‌روی «ساخت» گردشگر تاکید می‌کند؛ چرا که از منظر آنها، گردشگری که در کشورشان پول خرج کند و از طریق مستقیم به چرخه مالی این کشور کمک می‌کند، گردشگر سخاوتمندی است و این دقیقاً همین خریدها و در اصطلاح خودمانی‌تر، پول خرج کردن هاست که بر درآمد مصر از طریق گردشگری کمک می‌کند. او اما با این وجود با کاهش قیمت خدمات به توریست‌ها، مخالف است و گفته است: «قیمت‌های پایین به معنای خدمات ضعیف است و به گردشگری مصر آسیب می‌رساند؛ چرا که ما خواستار رقابت برای گردشگری باستان‌شناسی و فرهنگی هستیم. ظرفیت‌های مصر در کمتر کشوری پیدا می‌شود و البته در گردشگری ساحلی با بسیاری از کشورهای جهان در رقابت هستیم.» گردشگری مصر اما باز هم تقریباً از سال ۲۰۱۲ دچار فراز و فرودهایی نیز شده است و بهار عربی، تاثیر منفی بر بازار و اقتصاد وابسته به گردشگری این کشور داشته است، تا جایی که در گزارش‌های آن سال از مصر، برخی خبرنگاران محلی این کشور نوشته‌اند: «تعداد توریست‌های خارجی در محوطه اهرام ثلاثه مصر به انگشت‌های دست هم نمی‌رسند و تعداد گردشگران به شکل واضحی، کاهش ۷۰ الی ۸۰ درصدی داشته است. اکثر خانواده‌هایی که به طور مستقیم از طریق

ظرفیت و زیرساخت‌های مصر

گردشگری و آثار باستانی نیز به نوبه خود بر لزوم تأمین حداقل ۶۰۰۰ رستوران و مرکز گردشگری به جای ۱۴۰۰ رستوران ثابت و شناور، سفره‌خانه و... تاکید کرده است.

۲۰۰۰
اتاق

به شکل واضحی، ظرفیت و زیرساخت‌های کشورمان از ظرفیت‌های مصر بالاتر

ظرفیت و زیرساخت‌های مصر

بالاترین رقمی است که مصر در تاریخ جذب توریست به‌دست آورده است؛ چرا که در سال ۲۰۱۹ مصر توانست ۱۴٫۷ میلیون گردشگر به کشور خود راه بدهد و از این تعداد گردشگر نیز درآمد ۱۲٫۵ میلیارد دلاری در آن سال داشته است. این درحالی‌است که در همان سال ۲۰۱۹ ایران توانسته بود ۹٫۱ میلیون گردشگر و درآمدی ۵ میلیارد دلاری جذب کند. شاید بتوان گفت دلیل جذب تعداد بالای گردشگر به مصر، بسته به نگاه دولتمردان این کشور است که براساس اظهارات خودشان و به نقل از الجزیره، گفته می‌شود جذب گردشگر را در کنار صادرات نفتی و غیرنفتی و عایدی این کشور از عوارض کانال سوئز، یکی از راه‌های مهم آرزوی برای کشورشان می‌دانند و ۲۰٫۲ درصد از کسری بودجه این کشور در سال ۲۰۲۳ را نیز جبران کرده است. درآمدهای گردشگری در شرایط عادی مصر حدود ۱۲ درصد از تولید ناخالص داخلی و حدود ۱۵ درصد از درآمدهای ارزی مصر را تشکیل می‌دهد و این سومین منبع درآمد خارجی پس از صادرات است. براساس مطالعه موسسه ملی برنامه‌ریزی مصر، گردشگری در مصر به ایجاد فرصت‌های شغلی مستقیم و غیرمستقیم کمک می‌کند و تعداد افرادی که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم در فرصت‌های شغلی ایجاد شده از طریق گردشگری مشغولند حدود ۳ میلیون نفر تخمین زده می‌شود که این تعداد ۱۰ درصد از کل نیروی کار مصر را تشکیل می‌دهد. احمد عطیه، معاون وزیر گردشگری و رئیس سابق بخش هتل‌ها و دهکده‌های گردشگری مصر معتقد است که درآمدهای گردشگری در سه ماهه اول مالی نشان‌دهنده افزایش درآمد سالانه از طریق گردشگری است که انتظار می‌رود با حمایت از تسهیلات گردشگری، درآمدهای سالانه مصر از این طریق بیش از انتظار باشد. عطیه همچنین معتقد است دلیل

ظرفیت و زیرساخت‌های مصر

اتاق نسبت به ۲۰۰ هزار اتاق فعلی و تعداد رستوران‌های توریستی به ۶۰۰۰ مورد است. این امر موجب جهش سالانه ۲۵ درصد به ۳۰ درصد در تعداد گردشگران می‌شود.

۱۲۰۰
هتل

علی حسن، مدیرکل کنترل و بازرسی رستوران‌ها و موسسات گردشگری وزارت

۸ هزار موسسه گردشگری دارای مجوز در مصر وجود دارد. همچنین ۱۲۰۰ هتل و ۲۲۰۰ شرکت گردشگری، ۱۴۰۰ رستوران، ۲۲۰۰ بازار (فروشگاه هدایا و عتیقه‌جات)، ۴۸۰ مرکز غواصی و فعالیت‌های دریایی، به علاوه ۲۰۰۰ سایت باستانی در مصر وجود دارد. به‌طور مجموع نیز ۱۳۳ موزه در این کشور وجود دارد که از این تعداد بیش از ۴۰ موزه برای بازدید باز هستند.

۱۴۰۰
رستوران

تجربه قطر در جام جهانی نشان داد که با حفظ هویت اصیل و بومی خود، می‌توان زبان‌ها و ملیت‌های مختلف را دور هم جمع کرد. از قضا بسیاری از همسایگان مسلمان قطر و همزبانان این کشور، بازخورد مثبتی نسبت به اصرار قطر برای معرفی هویت عربی-اسلامی در حاشیه جام جهانی اخیر و حتی در افتتاحیه آن داشتند.

از این حرف‌ها که بگذریم، کارشناسان حوزه گردشگری معتقدند که قطر سال‌هاست در تلاش است که خود را به عنوان یکی از مقاصد گردشگری در

به نقل از خبرگزاری آنا توتل، براساس آخرین داده‌های منتشر شده توسط اداره آمار ترکیه درآمد ترکیه از بخش گردشگری در سال گذشته حدود ۴۶٫۲۸ میلیارد دلار بوده است. این رقم معادل درآمد نفتی ایران در برخی سال‌ها و البته حدود ۶ میلیارد دلار کمتر از کل صادرات غیرنفتی ایران در سال ۱۴۰۱ است. داده‌های رسمی حاکی از آن است که درآمدهای بخش گردشگری طی سال گذشته، همراه با کاهش آثار همه‌گیری کرونا و پیامدهای جنگ اوکراین و روسیه ۵۳٫۴ درصد نسبت به درآمدهای سال ۲۰۲۱ ترکیه از گردشگری افزایش یافته است. داده‌های سازمان

آمار گردشگری در ترکیه چه می‌گوید؟

آمار ترکیه نشان می‌دهد که در سه‌ماهه آخر سال گذشته درآمدهای گردشگری با جهش ۲۲٫۲ درصدی به ۱۱٫۳۷ میلیارد دلار رسیده است. البته در این بین ناگفته‌نماند که بخش گردشگری در ترکیه قبل از همه‌گیری کووید ۱۹ رکورد ۳۴٫۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۹ به ثبت رسیده است. همچنین نورالدین نباتانی، وزیر خزانهداری و دارایی ترکیه گفته است که هدف آنها پذیرش ۶۰ میلیون گردشگر

خارجی در سال ۲۰۲۳ است. او همچنین در توییتی اعلام کرد که یکی از اهداف ترکیه افزایش درآمد گردشگری به ۵۶ میلیارد دلار در سال جاری است. بر اساس آخرین اخبار منتشر شده توسط وزارت گردشگری و فرهنگ ترکیه در وب‌سایت این وزارت، کشور ترکیه در سال ۲۰۲۲ پذیرای ۵۱٫۴ میلیون بازدیدکننده بوده است که نسبت به سال قبل ۷۱٫۰۷ درصد افزایش داشته است. با تمام این اوصاف